

Nov način rekviriranja žita.

V Celju se je v torek, dne 26. februarja, na magistralni vršil posvet slovenskoštajerskih zastopnikov glede nameravanega načina rekviriranja žita in krompirja. „Slov. Gospodar“ je že v zadnji številki opisal, kako nameravajo v bodoče urediti oddajo poljskih pridelkov. Deželi, okrajem, občinam in posameznikom se bo kratkoma še pred setvijo določilo: oddati moraš v jeseni toliko žita in toliko krompirja! Ko se bo določena množina oddala, bo posestnik prosto razpolagal s svojimi pridelki, jih bo mogel rabiti kakor bo hotel, prodajati odvišne zaloge komur bo hotel, potem bo baje prost vsake rekvizicije; žito bo lahko dajal na mlin brez kart.

Zborovanje je vodil prehranjevalni nadzornik, nadporočnik Baltz pl. Baltberg. Razprave so se udeležili: dr. Pirkmaier, dr. Mayerhoffer, dr. Trstenjak, Mörtl, Žebot, Roblek, dr. Valentin, dr. Hofmann, dr. Schelesinger in potovalni učitelj Goričan. Vsi so skoro brez izjeme povdarjali, da bi bil ta nov način rekviriranja v marsičem ugodnejši kot dosedanja nasilna načina, a veliki pomisleki so, ali bo količina, ki bi jo naj dal slovenskoštajerski kmet, primerna, ali ne bo pretirana. Poleg tega je še cela vrsta pomislekov. Vsekako pa bo treba načrt, ki ga je izdelal graški okrajni glavar dr. Kraus, v marsičem izpopolniti. Pred vsem pa povdarjamo, da bo treba merodajnim osebam braniti našega slovenskoštajerskega kmeta, da mu nemški uradniki ne bodo tudi-naložili bremen, ki bi jih moral nositi nemški del naše dežele.

Prehranjevalni nadzornik Baltz je na zborovanju napravil korak, proti kateremu moramo v imenu vsega slovenskega ljudstva na Spodnjem Štajerskem na odločneje ugovarjati. Ko je namreč urednik Žebot pričel govoriti slovensko in je hotel navesti kmetске želje in nasvete glede nove predloge, je skočil g. pl. Baltz s predsedniškega stolca in je zaklical govorniku, da se ne sme govoriti slovensko, ker on (g. Baltz) ne razume slovensko in da je tudi večina zborovalcev nevedna slovenskega jezika (kar pa ni bilo res). „Ali govorite nemško, ali pa vam moram vzeti besedo“, tako so rekli g. Baltz pl. Baltberg.

Govornik je protestiral proti temu nasilnemu nastopu in se je v znak ugovora odpovedal besedi. V dvorani je nastala grobna tišina. Nikogar ni bilo, ki bi bil odobravil nastop g. Baltza.

Tako se postopa s Slovenci na Slovenskem Štajerskem. Kmetiski udeleženec je rekel pozneje, ko smo edhajali: „Pa naj gredo nemški uradniki rekvirirati samo v nemške občine, nas Slovence pa naj pustijo pri miru, če jim smrdi slovenska beseda.“

Vprašamo samo našo vladu, kako more nastavit za prehranjevalnega nadzornika na Slovenskem Štajerskem častnika, ki ne razume jezika našega ljudstva. Prehranjevalni nadzornik bi moral biti posredovalec med ljudstvom in vladu. Kakšen pa je ta posredovalec, če ne razume jezika ljudstva? G. nadzornika pa vprašamo: Zakaj vabi na zborovanje, na katerem gre samo za kmetске zadeve, skoro same uradnike, komisijonarje in žitne nadzornike, a le malo zastopnikov ljudstva? To je vendar zadeva, ki pred vsem zadeva kmeta, a ne uradnika. Kaj bo uradnik odločeval o naših čisto kmetških zadevah! Ko gre za uradniške zadeve, tudi ne vprašajo kmeta za svet.

Od več strani smo dobili z ozirom na naš poziv v zadnjem „Gospodarju“, da se naj kmetje izrazijo, kako mislijo o novem načinu rekviriranja, več dopisov. Radi pomanjkanja prostora priobčujemo danes samo enega. Drugi pa pridejo prihodnjič na vrsto.

Kmet iz Juršine pri Ptuj nam piše: Z zanimanjem čitam v „Slov. Gospodarju“ članek, kako namerava deželna vlada upeljati nov način rekviriranja. Toda naj si vlada na kakršnikoli način prizadeva preduragati svoječasno sklenjene odredbe, ti doče se rekviriranju podvrženih predmetov, vendar kmetskega ljudstva ne bo zadovoljil, ter mu pod sedanjimi razmerami ne bo prinesel veselja do dela. Kajti, kako bo imel kmet veselje do dela, ko se skoraj žito ne utegne dozoriti, pa že pridejo ter mu ga odvzamejo. Če vlada hoče v tem oziru kaj zadovoljiti kmete, bi se priporočalo drugače ravnati. Sedanje cene bi se morale zvišati, kar je z ozirom na druge predmete zelo potrebno. Kaj pa si naj kmet kupi za fistih par kron, koje dobi za oddano zruje? Morebiti par skatljice vžigalice, pa še teh ni dobiti. Ako bi se določile višje cene za žito, bi vsak gledal, da bi veliko pridelal, da bi več denarja dobil, kar pa sedaj ni, ker se ne izplača. Na tak način bi se brez rekviriranja dobilo več žita. Kar se tiče tega, da se bo moralo zavezati, koliko žita bo treba oddati, bi bilo določilo na eni strani dobro, na drugi pa zopet ne. Tu ni težko najti vzroka, ker kadar bo kmet vsejal, še pač nobeden ne bo vedel, koliko bo pridelal. Kar se pa tiče mlinskih kart, je pa itak velika neumnost, da se izdajajo, kajti ko se kmetu skoraj vse odvzame, potem še skoraj toliko nima, kolikor se na karti zapiše. S kartami se delajo nepotrebni polji. Tisim gospodinjstvom ne pride na misel, da bi karto odposlale. Tudi misel, mnogokrat niti da bi se več pridelalo, je brezvspešna, ako se kmetu odvzame vsa živina.

Vprašanje je, s čim bo oral, gnojil in nazadnje kaj bo sejal, ko se mu je skoraj vse odvzelo? Tudi v isto komisijo, ki bo določevala, koliko bo treba oddati boho spet po znanem Claryjevem načinu, imenovani sami židje, ali vsaj Nemci in nemškutarji. Prijatelji kmeta pa bodo ostali zunaj.

Govor grofa Hertlinga.

V ponedeljek, 25. februarja, je imel nemški kancler grof Hertling v nemški državni zbornici govor, v katerem je odgovarjal Wilsonu in drugim četverosporazumovim državnikom. Hertlingov odgovor je bil tak, da nikakor ne bo pospešil miru med Nemčijo in njenimi nasprotniki na zapadu. Nemška zmaga na vzhodu nad ruskimi boljševiki, ki so zopet prosili za mir in sprejeli v to svrhu vse nemške zahteve, je povzdignila kancelerjevo samozavest. Ta zavest nemške zmage se je obrnila tudi proti zapadu ter se je izlila v ostre očitke zoper četverosporazumove vodilne može, katerim je kancler očital hujskanje, laž, natolcevanje, zločinsko blaznost itd. Da pa s takimi očitki ne pripravljajo pot miru, je umevno samoposebi. Kako dolga je še ta pot do miru, označujejo ravno ta kancelerjeva izvajanja, ki niso prinesla nobenega stvarnega približanja med Wilsonovimi načeli za mir in med nemškimi vojnimi cilji. Glede na Belgijo je grof Hertling izpovedal, da Nemčija sicer ne mara obdržati Belgije, vendar je pa tudi noče popolnoma izpustiti iz rok, da ne postane pozorišče sovražnih nakan. Wilsonova temeljna načela za sklep miru so taka, da se jim — tako je rekel nemški kancler — lahko pritrudi ter da se lahko doseže mir na njihovi podlagi. Kako pa bodo tem načelom Nemci v resnici in dejansko pritrudili, tega grof Hertling kajpada ni povedal. Zlasti je prav naglo šel mimo četrtega temeljnega načela, ki zahteva, da se morajo vse jasno orisane narodne zahteve zadovoljiti kakor le mogoče daleč in razsežno. Niti z eno besedico ni omenil, ali bodo Nemci to načelo izvršili napram Poljakom, ki prebivajo na Pruskem ter nimajo prav nobenih narodnih pravic. Kako bodo torej Nemci poljske narodne zahteve zadovoljili kakor le mogoče daleč in razsežno? In kako bo avstro-ogrška monarhija narodne zahteve Slovanov izpolnila kakor le mogoče daleč in razsežno? Saj avstrijska in še manj ogrska vlada doslej še ni sprejela državnopravnih zahtev severnih in južnih Slovanov, katere so izražene v deklaracijah z dne 30. majnika 1917. O prodiranju nemških čet v Rusijo je kancler izjavil, da nima osvajačnega namena, marveč se je zgodilo na klic Ukrajincev in drugih narodov, ki prosijo pomoči zoper razdejalno delo rdečin gard in drugih tolp. Nemci ne mislijo na to, da bi se stalno naselili v Livonski in Estonski, temveč samo želijo, da bi s tamkaj se razvijajočimi državami po vojni živeli v prijateljskih razmerah. V Kuronski in Litevski je treba prebivalstvu oskrbeti poseben ustroj za izvršitev prava o samoodločbi in samoupravi. Ruska vlada je obvestila nemško vladu, da je sprejela nemške mirovne zahteve ter da je poslala svoje zastopnike v Brest-Litovsk k nadaljnjim pogajanjem. Tudi nemški zastopniki so v nedeljo, 24. februarja, zvečer odotovali v Brest. Če bo še tudi treba razpravljati o podrobnostih, glavno je doseženo: Ruska mirovna volja se je izrazito pokazala, nemške zahteve so sprejete, sklep miru mora priti v najkrajšem času. Tudi v Rumunijo so se začela mirovna pogajanja in sicer v nedeljo, 24. februarja. Pri teh pogajanjih ima Nemčija dolžnost, da se zavzema za upravičene interese Avstrije, Bulgarije in Turčije in da posreduje, če se pojavi kak spor. — Vojni bo Rumunija morala biti naša prijateljica. — Poljska bo samostojna država. Kakšno ustavo bo imela, še sedaj ni odločeno. Nezadovoljnost Poljakov zavoljo mej proti Ukrajini se je deloma že podela, deloma pa se bo. Tako je torej na vzhodni fronti mir od Vzhodnega do Črnega morja prav blizu. Čas za splošni mir pa še ni prišel. Četverosporazum se ni opustil svojih osvajačnih namenov napram Nemčiji in Avstriji. Anglija polepno gleda na Turčijo, od katere bi rada odcepila Palestino, Sirijo in Arabijo, in v Afriko, kjer je pomnožila število svojih kolonij. Proti osrednjim državam se dela z lažjo in natolcevanjem. V zadnjem času se zopet bolj razširja laž, češ, da hoče Nemčija prekršiti nepristransko Svico. To ni res. Četverosporazum napoveduje vojno do skrajnosti. Odgovornost za to nosi četverosporazum. Nemčija zaupa svoji hrabri armadi in svojim velikim vojskovodjem.

Mir z boljševiško Rusijo.

V nedeljo, 24. februarja, je boljševiška ruska vlada poslala nemški vladi in njenim zaveznikom v vojni naslednjo brzojavko: „Z ozirom na odločitev glavnega izvršilnega odbora in sveta delavskih, vojaških in kmetških zastopnikov, doseženo 24. februarja ob 15. uri zjutraj, je svet ljudskih komisarjev sklenil, da sprejme mirovne pogoje nemške vlade in da pošlje odposlanstvo v Brest-Litovsk, da podpiše mir.“ Brzojavko sta podpisala Lenin in Trockij.

O glasovanju v glavnem izvršilnem odboru se poroča, da se je vršila prav ostra razprava. Nemški mirovni pogoji, stavljeni v Brestu-Litovskem in izpopolnjeni s Kühlmannovimi dostavki, so bili sprejeti s

126 glasovi. Proti je glasovalo 85, 26 zastopnikov se je vzdržalo glasovanja, 2 anarhisti se ga tudi nista udeležila. Kakor se vidi iz tega poročila, vlada tudi med boljševiki velika nezadovoljnost z nemškimi mirovnimi zahtevami. Za sprejem teh zahtev je glasovalo 126 boljševikov, proti pa jih je bilo 118. Torej neznatna večina. Če je pa že med boljševiki taka nezadovoljnost, kakšna je še le med drugimi ruskimi strankami in med ruskim narodom sploh. Če se bo tudi podpisal mir v Brestu, nezadovoljnost med Rusi bo ostala in netila sovraštvo do Nemcev. Naj si je Rusija še tako velika, vendar ne bo mogla preboleti cupada in izgube Ukrajine in vseh drugih obsejnih narodov, ki bi naj po nemški nameri postali samostojne države pod nemškim vplivom, to je v odvisnosti od Nemčije. S takozvano osamosvojitvijo Ukrajine, Poljske, Litevske, Kuronske, Livonske, Estonske in Finske bi Rusija izgubila najrodovitnejšo svojo zemljo in okoli 50 milijonov ljudi. To ni malenkost, tudi za velika ne. In kaj bo, če bo ta velika ne sies sedaj, pa morda čez nekaj let zopet vstal?

Nemški mirovni pogoji, ki jih morajo sprejeti in podpisati boljševiki so naslednji: Ozemlje zahodno od črte, ki leži v okolišju mesta Dvinsk do vzhodne meje Kuronske, ne bo več podvrženo gospodstvu Rusije. O bodoči usodi teh krajev bo odločila Nemčija in Avstrija v sporazumu s tamšnjim prebivalstvom. Livonsko in Estonsko bo zasedla nemška policijska moč, d kler bodo deželne naprave zavarovale varnost Rusija takoj sklene mir z Ukrajino, umakoe iz Ukrajine in Finske čete in rdečo gardo, zagotovi vrnitev vzhodno-anatolskih (v M. Aziji) pokrajin Turčiji in takoj izvede razoroženje. Ti pogoji se morajo sprejeti tekom 48 ur. Ruski zastopniki se morajo takoj podati v Brest Litovsk in tekom treh dni podpisati mir, ki mora tekom nadaljnjih 14 dni biti potrjen.

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču se položaj ni spremenil. Artilerijski ogenj je na nekaterih mestih zivaen. — Na zahodnem bojišču so se že pričeli uvodni boji za veliko spomladansko bitko. — Nemci prodirajo vsak dan dalje v Rusijo in Ukrajino. Na severu so zasedle nemške čete obmorsko mesto Reval na Estonskem. Od Revala je do Petrograda, kamor bi Nemci radi prišli, še 300 km. Nemška skupina, ki prodira iz Minska (t. j. v sredini bojne črte) proti Moskvi, je že prodrla do velike ruske reke Dnjepr. Na jugu (v Ukrajini) stojijo nemške čete že pred največjim ukrajinskim mestom Kijev. »Prodiranje« Nemcev v Rusijo in Ukrajino je lahko, ker se jim nihče ne upira. Ruske armade ni več. Nemci pošijajo velike množine plena v Nemčijo. Vak za vlakom, napolnjeni z žitom, moko in živino vozijo proti Berlinu. Nemci bodo prodirali tako dolgo, dokler Rusi ne bodo sklenili popolnega mira z Nemčijo in Avstrijo.

Junaštvo 47. pešpolka.

Ital. bojišče, 29. januarja.

Kakor posnamete iz poročil, se tukaj na Italijanskem vršijo hudi boji za razne postojanke. Tudi naš 47. pešpolk se je udeležil teh bojev na gori Monte Asolone. Dne 11. januarja je začelo topništvo hudo te Asolone. Dne 11. januarja je začelo topništvo hudo streljati iz vseh kalibrov na nas, in drugi dan je sovražna pehota napadla naše postojanke z namenom predreti našo bojno črto; toda zaman. Vrženi so bili nazaj, odkoder so prišli. Tako so tri dni napadali, a opravili niso prav ničesar. Po preteku osem dni smo šli zopet nazaj v zaledje, da si nekoliko odpočijemo. Z velikim veseljem tudi čitamo „Stražo“ in „Slovenski Gospodarja“, katere imamo naročene. Ljubi Bog nam dodeli že skorajšnji mir ter srečno vrnitev v domovino.

Prisrčne pozdrave pošiljamo vsem naročnikom „Straže“ in „Slovenskega Gospodarja“: Desetnik K. Lakošič, doma pri Sv. Dunu; poddesetnik Ant. Lorenčič, Jakob Rojs, Viktor Stelcer in Janez Veršič, vsi štirje doma pri Sv. Antonu v Slov. gor.; Anton Fanelc od Vurberga pri Ptuj; Karel Kosel iz Lutan.

Razne politične vesti.

V avstrijski državni zbornici je bilo v sredini seji na dnevnem redu prvo čitanje začasnega državnega proračuna. Poljaki so očitali vladi, oziroma našemu zunanjemu ministru, da je pod ničevimi izgovori zabil dostop zastopnikov poljskega ljudstva k mirovnim pogajanjem v Brestu-Litovskem. To je imelo za posledico, da se je velik del poljske zemlje, takozvano holmsko okrožje, priklopi-